

TÁJÉKOZTATÁS

a

Feministák Egyesületének céljairól és munkatervéről

BUDAPEST, 1905

MÁRKUS SAMU KÖNYVNYOMDÁJA

V., BÁTHORY-UTCZA 20.

Kötelességünknek tartjuk, hogy egyesületünk céljairól és legközelebbi munkatervéről tájékoztassuk annak tagjait és mindazokat, a kik iránta érdeklődnek.

Egyesületünk munkába szólítja azokat a nőket is, a kiket nem kényszerít arra a megélhetés gondja. Az emberiség iránti kötelességérzetét kelti fel azokban, a kiknek munkabírását ki nem mérítik, idejét teljesen le nem foglalják a magánügyükkel járó kötelességeik; a kik megismerni akarván az élet teljes komolyságát és annak küzdelmeit, nem érik be avval a szűk látókörrrel, a melyet családjuk körében foglalkozásuk révén szerezhetnek.

De tévedés volna azt hinni, hogy családi hivatásai ól akarjuk ez által elvonni a nőt. Sőt inkább arra törekszünk, hogy a család számára is értékesebbé tegyük a leányt, a feleséget és az anyát. Kívánjuk, hogy a nő gazdasági önállóságot szerezhessen, úgy, hogy őt élettársa megválasztásában anyagi szempontok ne korlátozzák; hogy férjének a munkában is részese, gondjainak öntudatos megosztója, neki szellemi téren is társa legyen; hogy a munkát saját tapasztalásból ismer-

vén, megbecsülje annak anyagi eredményeit, mind saját, mind szüleinek vagy férjének keresményét csak valóban értékes javak megszerzésére fordítsa. Lehetővé akarjuk tenni, hogy gyermekét ne csak szeretettel, hanem az élet követelményeinek megfelelően, szakértelemmel nevelje; hogy vezetője, tanácsadója maradjon a gyermekszoba küszöbén túl, a gyermekkor elmúltával is. Végre fel akarjuk használni azoknak a nőknek sok esetben kihasználatlan, de az emberiség háztartásában nagyfontosságú munkaerejét is, a kik még nem alapítottak vagy egyáltalában nem alapítanak családot.

Ha a család lelke — hisz ennek mondják a nőt — jóformán csak hírből ismeri a család körén kívül folyó életet, hogyan ítélje meg férjének egyéniségét és cselekedeteit, hogyan készítse elő gyermekeit a gyakorlati életre? Az anya részéről nyert nevelés a legtöbb esetben nem képesítheti őket arra, hogy az élet küzdelmében megállják helyüket. Hiszen gyakran tapasztaljuk, hogy éppen azok az emberek leggyámoltalanabbak a mindennapi élet küzdelmeiben, a kiket a leggyöngédebb, a legönfeláldozóbb szülői szeretettel neveltek.

Szükségesnek tartjuk ezért is a nő nevelésének oly átalakítását, hogy önálló gondolkodásra és arra tegye képessé, hogy cselekedeteiért teljes felelősséget vállaljon; hogy egyéniségének szabad fejlődését a megszokottságon alapuló előítéletek ne akadályozzák.

Anyai hivatás teljesítését kívánunk minden nőtől, nem csupán saját gyermekével szemben, hanem mindazok javára, a kik anyai gondosságra szorulnak s a kiknek hozzátartozói, akár anyagi helyzetük következtében, akár intellektuális okokból, őket ilyenben nem részesíthetik; értjük nem csupán a gyermekeket, hanem a munkára s így önállóságra képtelenek egész szomorú hadát. A társadalomnak is anyáivá óhajtjuk tenni a nők összességét, hogy a magán-kötelességeik teljesítése után fenmaradó munkarejüket és idejüket, szeretetük és kedélyviláguk egy részét a közösség hasznára fordítsák ; hogy felkarolják a gyermekek, a betegek, a munkára testileg vagy szellemileg képtelenek ügyét, nem hiúságból, hanem az emberiség iránti kötelesség érzetéből folyó öntudatos meggyőződésből. Nem is rendezünk jótékonycélú ünnepeket vagy szórakoztató, mulattató összejöveteleket, sem ünnepies felruházásokat. Nem tekintjük kegynek, léereszkedésnek, hanem éppen annyira önmagunk, mint a társadalom iránt való kötelességnek, ha munkásságunkkal megszüntetni vagy, egyelőre, legalább szűkíteni törekszünk a társadalmi és gazdasági viszonyok egészségtelen alakulásának egyik következményét: azt a széles szakadékot, mely a társadalom egyes rétegeit egymástól elválasztja.

Kívánjuk, hogy a tudományos és gyakorlati képzés minden ága hozzáférhető legyen a nő számára is; hogy pályát szabadon választhasson s

arra a férfiéval mindenben egyenlő képzést szerezvén, azon sikerrel és hasznosan működhessék; hogy magasabb színvonalra emelkedvén, családi, nevelői hivatásának is jobban megfelelhessen, gyermekeinek az igazi műveltség és kötelességtudás terén is például szolgálhasson.

E törekvéseinkkel a nő jogi helyzetén is javítani kívánunk; mert ha a kötelességek teljesítéséből kiveszi a férfiéval egyenértékű részt, maga a közérdek kívánja, hogy jogai is ugyanazok legyenek. Kell, hogy mind a családban, mind az állami és társadalmi életben megkapja azt a helyet, mely a kultúrfeladatok megoldásában résztvevő minden szabad egyéniséget megillet.

Nem féltjük a nő erkölcsét attól a szennytól, melyet a család körén kívül meg kell ismernie, s amelyet ma ott, sajnos, meg nem okolt elnézéssel ítélnék meg, míg a család összes tagjai kötelességüknek tartják, hogy ebben a tekintetben teljes tudatlanságot színleljenek egymással szemben. Reméljük, hogy ha a nő a komoly kérdések megoldására szükséges érettséggel felismeri majd a becsület kérdéseinek megítélésében tapasztalható éles ellentmondásokat; ha öntudatosan látni fogja, mily különbözőképen ítél a társadalom ugyanegy cselekedetről, a szerint, vajjon a család körében vagy azon kívül történt-e, vajjon nő avagy férfi követte volt el: akkor latba fogja vetni saját egyéniségének erkölcsi súlyát e fonák és tarthatatlan, mert méltánytalan és igazságtalan

viszonyok megváltoztatására. Igazságérzete nem fogja megtűrni, hogy a nők ezreinek sokszor csak színlelt boldogsága s az irántuk tanúsított kivételes, nem mindig megtisztelő, mert gyöngeségükkel és alacsonyabb színvonalukkal megokolt gyöngédség mellett, százezrek pusztuljanak el a legkétségbeejtőbb testi és lelki nyomorúságban. Felvilágosító szavával hozzá fog járulni az áldozatok számának csökkentéséhez, mindent megértő részvétél pedig föl-, sőt megmentésükhöz is.

Abban az irányban kívánjuk megszüntetni a férfi és nő erkölcsi megítélésében mutatkozó ellentmondást, hogy a férfibecsülettel se férhessen össze olyan cselekedet, a melyért — noha a férfival együtt követte el — az egész erkölcsi felelősséget csupán a nő viseli, a ki ennek következtében szerencsétlenné válik egész életére. Viszont kívánjuk, hogy a nőt, ha vagy tapasztalatlansága tette szerencsétlenné vagy, anyai kötelességeinek híven megfelelvén, az emberiségnek tett szolgálattal teszi jóvá, a mit a mai társadalmi felfogás és rend ellen vétett: a társadalom kegyetlen ítélete ne taszítsa lejtőre és ne zárja ki a maga köréből ártatlan gyermekét, a kit legkevésbé lehet felelőssé tenni szülőinek tetteiért.

Törekvéseinket többféle eszközzel iparkodunk kedvező eredményhez juttatni.

Elméleti és gyakorlati téren oly ismereteket akarunk terjeszteni, melyek a nőt a szociális feladatok

teljesítésében munkás segítőjévé teszik államnak, hatóságnak, magánszervezeteknek egyaránt. Ne szerepeljen, hanem dolgozzék e téren, ne hiúságát elégítse ki, hanem az ember legnemesebb ambícióját: embertársainak önzetlen segítségét az élet minden terén. Hiszszük, hogy hatóságaink szívesen fogadják teljesjogú munkatársakul a jól kiképzett nőket, a kik szakértelmen felül, beleviszik a munkába érzelmeik melegét is. Hisz égető szükség van reájuk a gyermekvédelem, a betegápolás, a fiatal leányok védelme, a rabsegélyezés, általában minden szociális munka terén, nemcsak a munkaerő gyarapítása céljából, hanem azért, mert különös természeti képességeik őket erre a működésre kiválóan alkalmasokká teszik.

Gyakorlati Tanácsadót szervezünk. Ennek munkájába tanácsadókul kiváló szakértőket kérünk fel, az intézményt pedig mindenki nézve *ingyen* hozzáférhetővé tesszük, aki útbaigazításra, tanácsra, felvilágosításra szorul s ezért szóval vagy Írásban hozzánk fordul. Tanácsot adunk tanulmányi, pályaválasztási, jogi, egészségügyi, gazdasági kérdésekben. Evvel használni kívánunk a társadalmi viszonyok egészséges fejlődésének mindenütt, a hol emberi jogok védelméről, pályátkeresők tájékoztatásáról, megfelelő képzéséről s ez által a gazdasági egyenlőség elősegítéséről van szó. Midőn így egyesek hasznára fordítjuk a rendelkezésünkre álló tapasztalatokat és a munkánkban résztvevő szak-

értők tudását, egyszersmind tiszta képet kapunk azokról az akadályokról, a melyek a női munka érvényesülésének sok esetben útját állják.

Egyesületünk munkatervének igen fontos része, hogy az ilyen akadályok ellen céltudatos és kitartó küzdelmet folytasson; ebben mindenkor segítségül hívjuk majd a társadalomnak közvetlenül érdekelt és összes érdeklődő köreit. Minthogy felszólalásunk minden esetben tényeken fog alapulni s azt a mai viszonyok beható tanulmányozása tagja megelőzni, reméljük, hogy szavunk az illetékes tényezőknél meghallgatásra fog találni. —

Egyesületünk természetesen állandóan figyelemmel fogja kísérni a hazai és a külföldi törvényhozásnak a nő helyzetét érintő összes mozzanatait és minden alkalmat meg fog ragadni a végből, hogy a nő egyenjogúságának a jogi élet minden terén is kellő érvényt szerezzen.

Ennek a célnak az elérhetése végett a bennünket ebből a szempontból érdeklő minden kormányzati intézkedéssel, a törvényhozás minden megnyilatkozásával, kellő módon és alakban, komoly alapossággal fogunk foglalkozni. Ezen felül pedig a törekvéseinket érintő mindegyik hazai törvénytervezetet még oly időben szándékozunk tanulmány tárgyává tenni, hogy egyesületünk tagjainak összessége arról idejekorán véleményt mondhasson és hogy az illető kérdést a nő jogi és társadalmi helyzetének szempontjából, a lehető

legalaposabb, de a mellett mindig a lehető leg-tárgyasabb módon, széles körben megismertessük. Reméljük, hogy ebben a tekintetben is számíthatunk majd a szaksajtónak és a komoly napi sajtónak hatásos támogatására, hogy szavunk, amely sohasem lesz a női érdekeknek *egyoldalú* kifejezője, a döntő helyeken: kormánynál és országgyűlésen, ne legyen a pusztában elhangzó.

Ezeknek a véleményeknek a kidolgozására, magától értetődően, kiváló jogászok közreműködését fogjuk kikérni. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az ilyen közreműködésre már most is több nagybecsű oldalról számíthatunk. De bármilyen értékes lesz is ezeknek a szaktekintélyeknek a munkája: különleges becsét ennek csak az fogja adni, ha nemcsak a jogászai szempontokat fogja kidomborítani, hanem minden részletében az illető kérdésre nézve a hazai nők igazi közvéleményét fogja híven visszatükrözni.

Ennek a közvéleménynek a maga tiszta valóságában megnyilatkozhatása végett, az egyesület tagjaihoz időnként kérdéseket fog intézni, a melyek első sorban az előkészítésben levő törvényhozási anyagra fognak vonatkozni. Ezekre a kérdésekre kérjük majd a legőszintébb, legnyíltabb választ a lehető legközvetlenebb alakban, akár a név aláírásával, akár névtelenül, hogy azután ezen nyilatkozatok alapján jogászaink képet alkothassanak maguknak arról, hogy a nő miképp-

pen gondolkozik mindazoknak a kérdéseknek jogi szabályozásáról, a melyek őt a legközvetlenebbül érdeklik, a melyeknek megoldását azonban eddigelé, megkérdezése és meghallgatása nélkül, a férfiak a maguk kizáró hatáskörébe vontak.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a nőknek a törvényhozás kérdéseiről való ilyen véleményadása nagyban fogja fokozni a törvényhozás igazságosságát és értékességét, mert képes lesz figyelembe venni azoknak különös óhajtasait is, a kikre a szabályozás első sorban van kihatással és a kik kétségtelenül legjobban érzik az eddigi szabályozásnak az ő szempontjukból való hibáit és hiányait. A közvetlenül érdekeltek óhajainak lehető méltatása pedig nyilvánvalóan azzal a kívánatos eredménnyel fog járni, hogy az eddiginél nagyobb összhang uralkodik majd egyfelől a társadalom igazi élete és szükségletei, másfelől az állam törvényei és a jogalkotásra hivatott egyéb szervek rendelkezései közt, ez pedig bizonyára örvendetesen fogja csökkenteni nemcsak a jogrenddel való összeütközéseknek számát, hanem azokét is, a kik a jogszabály igazságtalansága és méltánytalansága okából szenvednek vagy lejtőre jutnak.

Ismételjük azonban, hogy ezt az áldásos czélt csakis akkor érhetjük el, ha kérdéseinkre éppen annyira komolyan megfontolt és megokolt, mint leplezetlenül őszinte, a női gondolkozást a lehető leghívebben visszatükröző olyan elfogulatlan vála-

szokat kapunk, a melyeket nem befolyásolt senki sem a végből, hogy a válasznak mennél tudósabb színezete legyen. Olyan válaszokra gondolunk, a melyek természetesen számot vetnek a jelen társadalmi és állami viszonyokkal és azzal a körülménnyel, hogy a társadalmi fejlődésnek megvan a maga kikerülhetetlen fokozatossága, de azért elének tárják a kívánatos és megvalósítható jövőnek józanul megrajzolható képét is.

A válaszadásra minden alkalommal legalább két havi időt adunk, a válaszok földolgozása után pedig körlevélben vagy a tagok értekezletén fogunk minden egyes alkalommal beszámolni kérdéseink megoldásáról, lehetőleg arra is alkalmat nyújtva, hogy a legfontosabb kérdések tagjaink értekezletein szóval is megvitathatók legyenek. —

A nők látókörének bővítése és oly ismeretek megszerzése végett, melyek elsajátítására közülük igen kevésnek nyílik kedvező alkalm, egyesületünk körében az őszi és a téli évszakban előadások lesznek. így a jogi alapismeretek megszerzése és a törvényhozási kérdésekben való tájékoztatás céljából egyesületünkben rendszeres jogi előadások lesznek. Ezek mellett a társadalmi tudományok egyéb ágainak, különösen a közgazdaságtan ismereteinek terjesztésén felül, különös gondot fordítunk majd arra, hogy egyesületünk tagjait alkalmas szakemberek, egyes esetekben kizáróan női hallgatóság előtt tartandó előadásokban, ismertessék

meg az emberi szervezettel, annak betegségeivel és az egészség fentartásának feltételeivel; — az így szerzett ismeretek mind az egyén, mind a család egészségének fentartására lesznek értékesíthetők. —

Íme, egyesületünk törekvéseinek, céljainak és az azok elérhetésére tervbe vett eszközöknek vázlatos feltüntetése.

A legközelebbi jövőre vonatkozó c terveink mutatják már, hogy munkásságunkban nem egyoldalú női érdekek, hanem az egész társadalom közös érdekei vezetnek, mert meggyőződésünk az, hogy ha az emberiségnek számra nézve nagyobbik fele nem vesz részt az összes kultúrfeladatok megoldására irányuló munkában, akkor — nem is tekintve ennek igazságtalanságát — ezt előbbre vinni rendkívül nehéz.

Céljaink elérésében feltétlenül számítunk az egyesület tagjainak hathatós és állandó közreműködésére. E végből, az őszi és téli évszakokban, legalább is kéthavonként, tagértekezletet hívunk egybe, melyen alkalmat nyújtunk a tagoknak arra, hogy kifejezzék munkásságunkra vonatkozó észrevételeiket, hogy előadóinktól az általuk fölvetett eszmék felől közelebbi tájékozást szerezzenek, hogy törekvéseink megvalósítására önkéntes munkatársakul jelentkezzenek. Írásban is szívesen vesszük ilyen irányú nyilatkozataikat. Fontosabb kérdések megbeszélése céljából az ügyvezető hetenkint egyszer (egyelőre csütörtökön d. u. 5—7) lakásán hivatalos órákat tart.

Csakis közös, céltudatos, komoly munkásság teheti elérhetővé a felsorolt célokat, melyek megvalósítása, vagy legalább megközelítése érdekében jogosultaknak tartjuk magunkat arra, hogy kikérjük mindazok közreműködését, a kiknek van érzékük szociális kérdések, az emberiség legnehezebb feladatainak megoldása, minden egyes ember kulturális kötelessége iránt és a kik föltünési vágy nélkül és teljesen önzetlenül dolgozni is készek céljaink elérhetéseért. Hogy ilyen emberek az egész társadalomból minél nagyobb számban csatlakozzanak hozzánk, hogy sikerüljön e feladatok iránt érdeklődést keltenünk oly körökben is, a melyek eddig közönyösen zárkóztak el mindentől, a mi saját társaságuk szűk körének érdekein kívül esik, hogy a munka egyesítse a társadalom összes osztályait, az egész emberiség és annak minden tagja javára: ezt kívánja a Feministák Egyesülete.

A ki helyesli elveinket, a melyek a haladásnak, a természetes fejlődésnek, az elfogulatlanságnak és az emberbaráti érzésnek talajából teremnek : lépjen közénk, dolgozzék velünk és nyerjen meg hívünknek másokat is, a kik munkásságunkban résztvenni tudnak és akarnak.

Budapesten, 1905. január hó 2-án.

**A Feministák Egyesületének
választmánya.**

Kivonat az egyesület alapszabályaiból.

Az egyesület tagjai:

4. §.

Az egyesületnek rendes és pártoló tagjai vannak.

1. Rendes tag lehet minden magyar honpolgár, aki az egyesület alapelvét magáévá teszi és az egyesület munkájában részt kíván venni. **A rendes tagok évenként legalább 6 korona tagsági díjat fizetnek félévi előzetes részletekben.** A rendes tagot két tag ajánlata alapján titkos szavazással a választmány veszi fel. A rendes tagnak felszólalási, indítványozási és szavazati joga van, választó és választható.

2. Pártoló tag lehet bárki, ha legalább évi 25 koronát vagy egyszersmindenkorra legalább 200 koronát fizet. A pártoló tagoknak csakis felszólalási joguk van.